

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 333/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou Mgr. Renátou Zahorákovou, Zahoráková & Partners, s. r. o., Krasovského 13, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 Cop 393/2015 z 1. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Cop 393/2015 z 1. marca 2016 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu z 1. marca 2016“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 P 14/2011 z 15. apríla 2015 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu z 15. apríla 2015“) boli maloleté deti [REDACTED] zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov (sťažovateľky a otca – [REDACTED]).

Okresný súd súčasne rozhodol, že „otec, [REDACTED], bude zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloleté deti vždy v čase od piatku v nepárnom kalendárnom týždni od 15,00 hod. do nasledujúceho piatku do 15,00 hod. a sťažovateľka v týždni v čase od piatku v párnom kalendárnom týždni od 15,00 hod. do nasledujúceho piatku do 15,00 hod. s výnimkou letných školských prázdnin, zimných školských prázdnin a vianočných sviatkov, jarných školských prázdnin a veľkonočných sviatkov.

Počas letných školských prázdnin v párnom kalendárnom roku bude otec zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloleté deti v mesiaci júl v čase od 1. júla od 8,00 hod. do 15. júla do 20,00 hod a v mesiaci august v čase od 8,00 hod. dňa 1. augusta do 16. augusta do 19,00 hod. Sťažovateľka v párnom kalendárnom roku v mesiaci júl v čase od 15. júla od 20,00 hod. do 1. augusta do 8,00 hod. a v mesiaci august v čase od 16. augusta od 19,00 hod. do 1. septembra do 19,00 hod. V nepárnom kalendárnom roku sa má starostlivosť o maloleté deti zabezpečovať rodičmi opačne.

Počas zimných školských prázdnin a vianočných sviatkov v nepárnom kalendárnom roku bude sťažovateľka zabezpečovať starostlivosť v čase od 23. decembra od 8,00 hod. do 25. decembra do 19,00 hod, otec od 25. decembra od 19,00 hod. do 1. januára nasledujúceho kalendárneho roka do 19,00 hod. a od 1. januára od 19,00 hod. do posledného dňa zimných školských prázdnin vyhlásených MŠ SR do 19,00 hod. Počas zimných školských prázdnin v párnom kalendárnom roku sa starostlivosť bude rodičmi uskutočňovať opačne.

Počas jarných školských prázdnin vyhlásených MŠ SR v párnom kalendárnom roku bude osobnú starostlivosť zabezpečovať otec vždy od 8,00 hod. soboty predchádzajúcej prvému dňu prázdnin do 19,00 hod nedele daného prázdninového týždňa. Sťažovateľka bude vykonávať starostlivosť v rovnakom rozsahu avšak počas nepárneho kalendárneho roku.

Počas Veľkonočných sviatkov v párnom kalendárnom roku bude osobnú starostlivosť o detí zabezpečovať otec vždy od 8,00 hod. Zeleného štvrtka do 19,00 hod. utorka nasledujúceho po Veľkonočnom pondelku. Sťažovateľka bude zabezpečovať osobnú starostlivosť v rovnakom rozsahu avšak v nepárnom kalendárnom roku.

Miestom odovzdania a prevzatia detí bude počas školských dní školské alebo predškolské zariadenie, ktoré deti navštevujú resp. budú navštevovať, pričom na danom mieste je oprávnený a zároveň aj povinný dieťa si prevziať ten rodič, ktorého osobná starostlivosť začína; tento rodič dieťa po skončení osobnej starostlivosti na tomto mieste aj odovzdá.

V prípade choroby dieťaťa alebo mimo školských dní je miestom prevzatia a odovzdania dieťaťa bydlisko preberajúceho rodiča, pričom odovzdávajúci rodič na tomto mieste deti preberajúcemu rodičovi odovzdá.

Výživné pre maloleté deti sa neurčuje.

Súd prvého stupňa návrh sťažovateľky na zúženie rozsahu stretávania sa otca s maloletými deťmi zamietol.“.

Okresný súd týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 21 C/31/2010-64 z 29. júna 2010 v časti výroku o zverení maloletých detí a v časti výroku o výživnom pre maloletú ■■■ a pre maloletého ■■■ a rozsudok okresného súdu sp. zn. 8 P 73/2011 z 28. septembra 2010 v časti výroku o výživnom pre maloletú ■■■.

Sťažovateľka sa proti uvedenému rozsudku prvostupňového súdu odvolala argumentujúc tým, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, okresný súd nesprávne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal ňou navrhované dôkazy, dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Krajský súd namietaným rozhodnutím čiastočne zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, avšak v podstatnej časti ho potvrdil a v podstate tiež nariadil zverenie maloletých detí do striedavej starostlivosti oboch rodičov.

Sťažovateľka uviedla, že postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Okresný súd sťažovateľku diskriminoval, keď

- ňou navrhované otázky znalcovi nepoložil, ale, naopak, vyhovel všetkým otcom maloletých detí navrhovaným otázkam, ktoré znalcovi položil,

- z deviatich sťažovateľkou navrhovaných svedeckých výpovedí okresný súd vyhovel len dvom návrhom, a to až v roku 2015 (s odstupom štyroch rokov od podania návrhu), čím boli svedecké výpovede značne oslabené. Ostatné návrhy sťažovateľky na vykonanie dokazovania boli okresným súdom zamietnuté bez odôvodnenia,

- cielene kladením otázok znalcom, ako aj svedkom postupoval v záujme preukázania dôvodov na rozhodnutie o zverení maloletých detí do osobnej striedavej starostlivosti oboch rodičov,

- na pojednávaniach bezdôvodne opakovane zamietal otázky kladené právnym zástupcom sťažovateľky, hoci nešlo o neprípustné otázky.

Uvedenou argumentáciou sa podľa sťažovateľky odvolací súd nezaoberal a tieto pochybenia okresného súdu nijako neriešil.

Sťažovateľka je toho názoru, že v rámci práva na súdnu ochranu má právo aj na to, aby všeobecný súd úplne zistil skutkový stav veci a vykonal potrebné dôkazy. Okresný súd nevykonal dôkazy navrhované sťažovateľkou a ani svoj postup neodôvodnil. Ani s týmto argumentom sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal.

Podľa sťažovateľky všeobecné súdy konajúce v jej právnej veci dospeli k nesprávnemu záveru o zverení maloletých detí do starostlivosti oboch rodičov, ktorý však nedokázali presvedčivo odôvodniť. Predovšetkým neskúmali zmenu pomerov v zmysle § 163 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 26 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“).

Sťažovateľka ďalej namietala, že v danej veci neboli naplnené predpoklady pre zverenie maloletých detí do striedavej starostlivosti v zmysle základných rodinnoprávných zásad z niekoľkých dôvodov:

- z dokazovania vyplynulo, že otec zanedbával povinnosť vychovávať maloleté deti minimálne v rozsahu plnenia školských povinností, ktorú prevzala jeho súčasná priateľka.

Rovnako nedokázal akceptovať mimoškolské záujmy detí, v ktorých ich kontinuálne a stabilne nepodporoval. Aj pribratý znalec počas výsluchu pripustil, že otec „*sabotuje vo väčšej miere výchovné metódy matky, hoci sám tieto presúva na svoju priateľku*“;

- nie je naplnená požiadavka stability vhodného prostredia na výchovu detí ani majetkové pomery otca nie sú zastabilizované, sú nejasné. Aj znalec z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie dieťaťa uviedol, že striedavá starostlivosť by mohla maloletým deťom narušiť existujúcu stabilitu výchovného prostredia, a preto túto formu neodporučil. Tiež poukázal na to, že osobou, ktorú deti vnímajú ako tú, ktorá sa o ne kontinuálne stará a predstavuje istotu, je sťažovateľka. Všeobecné súdy v tejto súvislosti nevysvetlili svoj odklon od stanoviska znalca ani od názorov svedkov – psychologov uvedených na pojednávaní konanom 17. februára 2015;

- otec je v pravidelnom omeškaní s úhradou výživného, čo viedlo k exekučnému konaniu, ako aj k prerokováaniu trestného oznámenia pre podozrenie zo spáchania trestného činu zanedbania povinnej výživy vedeného Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Malackách pod číslom: ORP-125/OVK-MA-2013 Zi. Tvrdenie všeobecných súdov o finančnej stabilite otca preto nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Správanie otca podľa sťažovateľky naznačovalo jeho snahu vyhnúť sa plateniu výživného priznaného predchádzajúcim súdnym rozhodnutím. Výživné nebolo sťažovateľke namietaným rozhodnutím priznané, hoci všeobecné súdy považovali za preukázané, že príjem sťažovateľky s ohľadom na jej umelecké vzdelanie a možnosti zamestnať sa predstavuje približne 360 € mesačne. Uvedený odvolací dôvod krajský súd vo svojom rozhodnutí žiadnym spôsobom nereflektoval;

- z vykonaného dokazovania bolo tiež zrejmé, že vzťah otca maloletých detí k sťažovateľke je negatívny, svoje negatívne pocity prenášal aj na deti, ktoré citovo „*vydieral*“. Správanie otca konajúce súdy zase ignorovali;

- neochota sťažovateľky prispôbovať sa neustálym zmenám navrhovaných otcom a jej zotrvávanie na dodržiavaní rodičovskej dohody uzavretej na Okresnom súde Bratislava III v konaní o rozvode manželstva bola zo strany všeobecných súdov, kolízneho opatrovníka aj samotného otca celkom nesprávne vnímaná ako jej „*nekomunikácia*“. Všeobecné súdy však neschopnosť otca dodržiavať akékoľvek dohody neskúmali a úplne odignorovali;

- z vykonaného dokazovania vyplynulo, že maloleté deti nemali jednoznačný postoj k zmene starostlivosti, svoje názory menili v závislosti od toho, ktorá inštitúcia a kedy výsluch detí vykonávala. Tento rozpor všeobecné súdy opätovne prehliadli.

Oba konajúce všeobecné súdy v danej právnej veci uviedli, že sťažovateľka prejavila nesúhlas so striedavou starostlivosťou bez náležitého odôvodnenia. Sťažovateľka sa však naopak domnieva, že svoj nesúhlas riadne odôvodnila už uvedenými argumentmi. Podľa jej názoru boli naplnené predpoklady na zúženie rozsahu stretávania sa otca s maloletými deťmi počas obdobia školského vyučovania, ako aj predpoklady na zmenu ich zastupovania a spravovania ich majetku tak, aby na uvedené bola oprávnená výlučne sťažovateľka. Podľa názoru sťažovateľky otec svoje rodičovské povinnosti deleguje na iné osoby, nedokáže zabezpečiť riadne a včasné plnenie školských, ako aj mimoškolských povinností maloletých detí, nechce sa prispôbovať žiadnym pravidlám, profituje skôr z pozície poskytovateľ zábavy, hier a voľnosti. Zmena správy majetku podľa sťažovateľky je dôvodná, pretože výsledky podnikateľskej činnosti otca sú negatívne, otec je povinným v exekučných konaniach, a preto je daný vysoký predpoklad, že by rovnako nezodpovedne nakladal aj s majetkom detí. Zmena v zastupovaní maloletých detí má podľa sťažovateľky význam najmä z dôvodu, že otec maloletých detí sa s ňou nedokáže dohodnúť na základných záležitostiach týkajúcich potrieb maloletých detí. Ani s uvedenými argumentmi sa okresný súd ani krajský súd nevysporiadali.

Oba všeobecné súdy konajúce v tejto právnej veci podľa sťažovateľky vykonali svojvoľný výklad zákona o rodine ignorujúc výsledky dokazovania, hoci neúplného.

V súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu z 1. marca 2016 z dôvodu predchádzaniu vzniku ujmy sťažovateľke, ako aj maloletým deťom, keďže *„je zrejmé, že maloleté deti sú sklamané, rozpačito vnímajú skutočnosť, že s priateľkou otca vo veľkom štvorizbovom byte nebývajú tak, ako o tom otec*

tvrdil nielen im, ale aj prvostupňovému súdu (v tomto smere sa vykonávalo aj dokazovanie, či priateľkin byt splňa podmienky pre riadnu výchovu mal. detí), maloleté deti v čase, kedy sú v otcovej starostlivosti nenavštevujú krúžky, hoci im to otec sľúbil, mal. ■■■■■ prežíva úzkostné stavy, ktoré sa prejavujú tak, že odmieta ísť do školy z dôvodu, že sa necíti dobre (hoci z lekárskeho vyšetrenia vyplýva, že po fyzickej stránke je úplne v poriadku) a chce zostať doma u sťažovateľky, mal. ■■■■■ na dramatickom krúžku plače a trápí sa s tým, že starej mame (sťažovateľkinej matke) sa zverila, že ona so striedavou starostlivosťou nesúhlasí, výsledky mal. ■■■■■ a aj mal. ■■■■■ sa v škole zhoršili, deti v čase starostlivosti u sťažovateľky doháňajú učivo, ktoré nestihli prebrať v čase, keď sú v starostlivosti u otca.“.

Sťažovateľka vzhľadom na uvedené navrhla, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/393/2015-739 zo dňa 1. 3. 2016 bolo porušené základné právo ■■■■■ na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/393/2015-739 zo dňa 1. 3. 2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. ■■■■■ priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške určenej osobitným právnym predpisom.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal sťažnosť aj k nej pripojené prílohy. Výrok namietaného rozsudku krajského súdu pozostával z niekoľkých častí, pričom sťažnosťou bola napadnutá len tá časť, ktorá potvrdzovala časť výroku rozsudku okresného súdu, ktorým rozhodol o zverení maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Sťažovateľka vytýkala rozhodnutiam všeobecných súdov viacero pochybení, najmä však argumentovala proti

- nevykonaniu znaleckého dokazovania, nezohľadneniu jej návrhov na dokazovanie a prehliadaniu ňou predložených dôkazov,

- neskúmaniu zmeny pomerov v zmysle § 163 ods. 2 OSP v súvislosti s § 26 zákona o rodine,

- samotnej striedavej starostlivosti, pre ktorú nie sú vytvorené podmienky na strane otca, ktorý zanedbával svoje povinnosti pri výchove, ktorá podľa sťažovateľky nezohľadňuje záujmy maloletých detí a ktorú napokon neodporučil ani znalec vo svojom znaleckom posudku, pretože môže v súčasnosti narušiť existujúcu stabilitu výchovného prostredia maloletých detí, ktorá je zabezpečená na strane sťažovateľky,

- hodnoteniu majetkových pomerov otca, ktoré nie sú zastabilizované a sú nejasné, pričom jeho cieľom je zbavenie sa vyživovacej povinnosti.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže zákonom ustanoveným postupom domáhať svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Porušenie základného práva na spravodlivý proces spočíva podľa sťažovateľky tiež v nesprávnej interpretácii a aplikácii ustanovení zákona o rodine a Občianskeho súdneho poriadku, v nedostatočnom dokazovaní a nezohľadnení sťažovateľkou predložených dôkazov a v celkovom rozpore rozhodnutia odvolacieho súdu s princípmi riadneho a spravodlivého procesu.

Podstatná časť námietok sťažovateľky sa týkala spôsobu vykonávania dôkazov a bezdôvodného nevykonania dôkazov, ktoré navrhovala. K námietkam nezohľadnenia skutočností uvádzaných sťažovateľkou ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Ústavný súd zároveň konštatuje, že vykonanie jednotlivých dôkazov, ako aj zhrnutie preukázaného skutkového stavu v odôvodnení rozsudku okresného súdu signalizuje, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, náležite dôkazy vyhodnotil a napokon aplikoval na vec právne predpisy spôsobom, ktorý je z ústavného hľadiska udržateľný. V otázkach vykonaného dokazovania krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozsudku z 1. marca 2016 uviedol:

„Nedôvodná je aj námietka týkajúca sa otázok položených znalcovi. V konaniach starostlivosti o maloleté deti zisťuje súd sám materiálu pravdu a otázky, ktoré znalcovi položil boli položené správne, s cieľom zistiť skutkový stav veci. Námietka, či súd prihliadal

na otcove alebo matkine otázky nie je opodstatnená, keď súd položil otázky objektívne v záujme zistenia vzťahu detí k rodičom. Pokiaľ právna zástupkyňa matky mala dojem, že sú otázky kladené v prospech otca, s týmto nie je možné súhlasiť, súd však zisťoval, či sú splnené podmienky pre osobnú starostlivosť detí u otca a z uvedených dôvodov takto viedol dokazovanie. K tomuto ešte odvolací súd dopĺňa, že súd podľa konštantnej súdnej judikatúry nemusí odpovedať na všetky otázky nastolené účastníkmi, ale na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Súd prvého stupňa vo veci vykonal potrebné dokazovanie, z ktorého vyvodil aj správny právny záver a vzhľadom na skutočnosť, že konanie bolo začaté v roku 2011 a toto účastníkov neprimerane frustruje, deti zaťažuje, je potrebné súhlasiť so záverom kolízneho opatrovníka, že konanie je potrebné ukončiť a pomery detí stabilizovať.“

Jednou z výhrad sťažovateľky je ďalej nesprávna aplikácia § 163 ods. 2 OSP a § 26 zákona o rodine, v zmysle ktorých podľa sťažovateľky môže dôjsť k zmene rozsudku, iba ak sa zmenia pomery na strane účastníkov, inak je zmena nezákonná. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku k tejto námietke sťažovateľky uviedol:

„Z obsahu spisu ako aj vykonaného dokazovania vyplýva, že možno konštatovať skôr na strane matky maloletých detí, ktorá má iné predstavy o výchove maloletých detí, nevôľu pri úprave styku otca s deťmi ako otec. Uvedené odvolací súd konštatuje aj z priebehu odvolacieho konania, vyjadrení matky, ktorá žiadala zúženie styku otca s maloletými deťmi napriek výbornému vzťahu detí k otcovi, žiadala, aby bolo zastupovanie a správa majetku maloletých detí určené výlučne jej, čo tiež nemožno považovať za krok ústretovosti k usporiadaniu vzťahov medzi ňou a otcom maloletých detí. Skutočnosť, že sú rodičia rozvedení nemôžu deti pociťovať ako ujmu a je potrebné, aby sa obidvaja vedeli odosobniť od svojich nespracovaných emócií z ich rozchodu. Situácia, v ktorej sa deti ocitli vznikla výlučne správaním sa rodičov, ktorí ani jeden nie je schopný akceptovať vôľu druhého rodiča a rodičovskú úlohu druhého rodiča. Uvedenú situáciu odvolací súd hodnotí vysoko negatívne, keď deti takýmto postupom rodičov trpia, aj keď uvedenú skutočnosť najavo nedávajú. V tomto je možné konštatovať, že sa deti správajú s väčšou dávkou rozumu ako ich samotní rodičia. Nie je možné neakceptovať dobrý vzťah maloletých detí k otcovi a je

potrebné nechať aj jemu priestor, aby mohol si plniť svoje rodičovské práva a povinnosti. Úlohou otca nie je len sa s deťmi stretávať na krátku dobu, úlohou otca je na deti aj výchovne pôsobiť, plniť si s nimi povinnosti a niesť mieru zodpovednosti za deti. Toto súd prvého stupňa riadne vyhodnotil a nezistil, že by otec nemal kompetencie odetí sa postarať. Odvolací súd upozorňuje aj na zarážajúci fakt, že rodičia napriek tomu, že ich manželstvo bolo rozvedené v roku 2010 spolu nekomunikujú, pričom týmto deti ochudobňujú o emocionálne istoty a ohrozujú a brzdia ich vývoj, aj keď deti majú vysoké predpoklady dobre napredovať. Rodičia, ktorí spolu nežijú sú povinní spolu korektne komunikovať v záujme maloletých detí a odvolací súd sa domnieva, že rodičia majú intelektuálne predpoklady spolu slušne a korektne v záujme maloletých detí komunikovať. Rodičia si asi dostatočne nevedia predstaviť, akú záťaž tým prenášajú na deti, ktoré stavajú do úlohy rukojemníkov a deti cítia potrebu vyriešiť tento spor tak, aby ani jednému z rodičov neublížili. Odvolací súd poukazuje na to, že deti potrebujú mať vyriešené svoje pomery, potrebujú stabilitu, ktorú na rozdiel od tvrdenia matky vidí odvolací súd v zverení detí do striedavej osobnej starostlivosti, keď výchovné prostredia, ktoré im budú poskytované u rodičov nebudú na deti pôsobiť škodlivo, naopak, budú pôsobiť na deti obohacujúco. Rodičia však nesmú jeden druhého znevažovať vo svojich úlohách a poskytnúť druhému rodičovi miesto na uplatňovanie jeho rodičovskej úlohy. Odvolací súd v tejto časti potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa ako správne, pretože boli zistené podmienky pre zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti, nemožno súhlasiť s námietkou právnej zástupkyne matky maloletých detí, že súd prvého stupňa nezisťoval zmenu pomerov, pretože podmienky pre zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti určuje ust. § 24 ods. 2 Zákona o rodine a tieto podmienky splnené boli. Udržovať faktický stav len preto, že to jeden z rodičov považuje za dobré a vhodné v danom prípade nie je v záujme maloletých detí a zmenu pomerov možno konštatovať aj v skutočnosti, že i napriek napätému vzťahu medzi rodičmi krátkemu časovému rozsahu styku otca s maloletými deťmi si deti zachovali k otcovi dobrý vzťah, túžia byť s ním a majú ho radi.“

Ďalšie námietky sťažovateľky sa týkajú nesprávneho posúdenia vhodnosti striedavej výchovy maloletých detí v súvislosti s okolnosťami, ktoré uvádza, vrátane neschopnosti

otca maloletých detí postarať sa riadne o ich výchovu. K tejto otázke krajský súd vo svojom rozsudku uviedol:

„Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní mal dostatočne preukázané, že sú splnené podmienky pre zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti, keď bolo preukázané, že obidvaja rodičia sú spôsobilí deti vychovávať. Obidvaja rodičia majú o osobnú starostlivosť o deti záujem, je to v záujme dieťaťa a budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Zákonná úprava vyriešila aj otázku, či je možné zveriť deti do striedavej osobnej starostlivosti, ak so striedavou osobnou starostlivosťou jeden z rodičov nesúhlasí, pričom konštatuje, že ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov, tak súd musí skúmať, či je striedavá osobná starostlivosť v záujme maloletých detí a ak zistí, že je v záujme maloletých detí súd nariadi striedavú osobnú starostlivosť i proti vôli jedného z rodičov - proti vôli rodiča, ktorý žiada priznať osobnú starostlivosť výlučne pre seba. Vo veciach starostlivosti o maloletých je potrebné prihliadať na záujem maloletého. Záujem maloletého však nemožno vidieť iba v tom, že za každú cenu je treba rešpektovať vytvorený faktický vzťah. Nebolo by to namieste najmä vtedy, ak by faktický vzťah bol vyvolaný svojvoľným, bezdôvodným nerešpektovaním súdnych rozhodnutí alebo práv druhého rodiča...

... Odvolací súd ešte k tomu dopĺňa, že súdne rozhodnutie, pokiaľ nie je dobrá vôľa rodičov, nie je spôsobilé upraviť všetky okolnosti týkajúce sa úpravy styku rodičov s deťmi. Pokiaľ bude absentovať korektné správanie medzi rodičmi, žiadne rozhodnutie nevystihne všetky potrebné okolnosti úpravy styku rodiča s dieťaťom už len preto, že o tejto úprave majú rodičia rozdielne predstavy a nie sú spokojní ak nie je rozhodnuté podľa ich predstáv. Neobstojí ani námietka matky týkajúca sa nevyváženého upraveného styku, keď súd prvého stupňa vzhľadom na vzniknutú situáciu upravil styk tak, aby mali rodičia možnosť trávenia letných prázdnin, jarých prázdnin a tento styk bol vyvážený a v záujme maloletých detí. Za situácie, že obidvaja rodičia sú spôsobilí postarať sa o deti, deti majú dobrý vzťah k obom rodičom, je zarážajúce, že rodičia, najmä matka, nie sú schopní túto situáciu akceptovať a deťom stav po rozvode ich manželstva uľahčiť a nezaťažovať ich do svojich nespracovaných emócií. Kategoricky odmietavý postoj matky a nepripustenie inej výchovnej metódy ako jej, môže deťom uškodiť. Väčšia voľnosť, kreativita spolu s ostatným, ktoré poskytuje otec, nemôže deťom uškodiť. Deti vzhľadom na svoju inteligenciu sa budú vedieť

zorientovať v týchto výchovných prostrediach, ktoré práve pre svoju rozdielnosť ich môžu obohatiť.“

K argumentácii sťažovateľky založenej na tvrdení, že otec sa chce týmto spôsobom zbaviť vyživovacej povinnosti, krajský súd vo svojom rozsudku uviedol, že tento neobstojí, pretože *„takto bude mať otec zodpovednosť a zrejme aj vyššie náklady na deti ako doteraz platil výživné. Súd prvého stupňa správne neurčil výživné, keď vyhodnotil majetkové pomery rodičov ako rovnaké a konštatoval, že za obdobie, kedy sa budú o deti starať každý bude niesť náklady na starostlivosť sám. Tu je potrebné poukázať aj na majetkové postavenie matky, ktorá aj namieta nestálosť príjmu otca sama tiež stálosť svojho príjmu neuviedla, keď si zarába brigádnickými prácami a v trvalom pracovnom pomere dosahuje 350,- eur brutto. Kolízny opatrovník však ani v jednom prostredí, či už u otca alebo matky nezistil zlé sociálne podmienky. Naopak konštatoval, že v oboch rodinách sú sociálne podmienky dobré.“*

K námietke nesprávnej interpretácie a aplikácie príslušných noriem Občianskeho súdneho poriadku, ako aj zákona o rodine ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou uvádza, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce.

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľky namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Spôsob, akým krajský súd interpretoval príslušné zákonné ustanovenia v preskúmvanej veci, nesignalizuje záver, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný, a mohol tak viesť k porušeniu sťažovateľkou označeného práva. Naopak, ústavný súd konštatuje, že interpretácia a aplikácia dotknutých právnych noriem v odôvodnení rozsudku krajského súdu z 1. marca 2016 je ústavne konformná a rešpektuje účel a zmysel aplikovaných právnych noriem.

Ústavný súd pripomína, že spravodlivosť je nutné posudzovať z hľadiska konania ako celku, pričom v danom prípade treba postupovať v súlade s praxou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý napr. v rozhodnutí E. p. v. Italy zo 16. 11. 1999 (s odkazom aj na rozhodnutie vo veci Olsson v. Sweden z 27. 11. 1992 a Johansen v. Norway z 23. 9. 1994) vyslovil, že medzi záujmami dieťaťa a rodičov musí byť zachovaná rovnováha, pričom pri hľadaní tejto rovnováhy musí byť osobitný význam venovaný najvyšším záujmom dieťaťa, ktoré môžu prevažovať nad záujmami rodiča.

Aj v posudzovanom prípade je predovšetkým v záujme maloletých detí, aby sa vzťahy rodičov stabilizovali a výkon striedavej osobnej starostlivosti rodičov bol bez negatívnych zásahov zo strany oboch rodičov. Závery krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zodpovedajú príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku a zákona o rodine a sledujú predovšetkým záujmy maloletých detí, preto ich nemožno považovať za arbitrárne a nespravodlivé.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd považuje závery vyjadrené v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu z 1. marca 2016 z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné, a preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2016